

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES FOLYÓIRAT.

SZERKESZTI: NÉMETH PÉTER.

ARAD, 1901. SZEPTEMBER HÓ 15.

I. ÉVFOLYAM 2. SZÁM. ==

== MEGJELENIK MINDEN

HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN. ==

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Ujévig 3 korona.

Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

== ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJA. ==

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS
TÁRSADALMI KÉPES FOLYÓIRAT.

Szerkeszti: NÉMETH PÉTER.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.
MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN.

Előfizetési ára: Ujévig 3 kor. Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

ZILAHIEK.

ZILAHÍ GYULA.

ZILAHÍ GYULÁNÉ.

A MI LAPUNK.

A vidéki írók és hírlapírók lelkes gárdája csoportosul körünk.

És ez a lelkes gárda összeküszik a közönség ellen, mert a vidéki közönségről az a hír van elterjedje, hogy nem képes fenntartani egy szépirodalmi folyóiratot, mert nincs meg a kellő pártolás.

Hadat izenünk a mendemondáknak! A mi lapunk élni fog! . . .

Minden igaz ügy eléri a győzelmet és ha a közönség megismeri lapunkat, meg is fogja azt szeretni, pártolni is fogja és ha barátaink száma megszapordik, — miénk a győzelem.

Az „Alföld” az első szépirodalmi, művészeti, kritikai képes lap, mely a vidéken megjelenik. Foglalkozunk mindazzal, ami a magyar alföldi közönséget érdekli, tárgyaljuk a nagyobb eseményeket, a jelentősebbeket pedig képekben mutatjuk be. Gondot fordítunk a szépirodalmi részre, nagy súlyt fektetünk a művészeti eseményekre.

Évfolyamonkint bekötve kedves emlék lesz lapunk mindenkinek, mert a nagy magyar alföld legérdekesebb eseményeit gyönyörű képekben örökítjük meg.

Az Alföld megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Ára január 1-ig 3 korona, egész évre 10 korona.

Az irodalom barátait kérjük álljanak táborunkba és segítsenek munkánkban.

AZ ALFÖLD
szerkesztősége,

AZ ARADI SZÍNHÁZ ÚJ IGAZGATÓJA.

A nyolcz éves Leszkay korszak letűnével új rend, új igazgató, új emberek kerülnek az állandósított aradi múzsa hajlékába.

Zilahi Gyula nyerte el az aradi színházat, más pályázó nem is volt. De lettek volna még annyian is, Zilahi erősen ült a nyeregben, őt legyőzni nem igen tudták volna. Zilahi oly előnyös szerződést ajánlott a városnak, oly szintársulatot ígért a közönségnek, hogy ha felét is befogja váltani ígéreteinek, akkor messze földre hirtel meg az aradi állandó színháznak, mert ez lesz az ország legelső rangú vidéki magyar nemzeti színháza.

Az új igazgató nagy ambícióval fogott a szervezkedéshez. A legelső rangú műcrököt hozza Aradra, a budapesti hírneves művész gárdából is többet fog Aradra telepíteni. Művész ember vette kezébe az aradi színházat, tehát a közönség művészeti igényeit is kifogja tudni elégiteni. Zilahi már eddig is minden erejét felhasználta, hogy Aradon művészi magaslaton álló szintársulatot hozzon össze.

Ő maga is első rangú erő s ha a budapesti nemzeti színházban paragon is hevertették tehetségét, itt annál inkább érvényesülni fog. Mint kitűnő naturburs és burleszk komikus hivatva van, hogy első sorban önmagát kedveltesse meg a közönséggel.

Zilahiné Singhoffer Vilma szintén elsőrangú tehetség, kitűnő koloratur énekesnő, koloratur énekesnőben pedig már rég óta hiányt szenved az aradi közönség. Zilahiné a színpadon bájos jelenség, hangja kedves mint a madárdal, játéka utolérhetetlen.

Sorra fogjuk élvezni a kiváló operákat s oly opera előadásokban is lesz bőven részünk minők még a vidéken nem voltak. Az operából és a nemzetiből állandó vendégszereplésre szerződött első rangú művészeket; a kik biztos garanciái lesznek a sikeres előadásoknak.

A ruhatárát az igazgató házilag Budapesten készítetetti; nem lesznek ócska rongy darabok, hanem minden új, szokatlan fényes kiállításban. A diszletek sem

kopott, szakadozott vászon darabok, hanem ezek is ujak s hogy a diszletek állandóak, szépek legyenek, gondoskodott az igazgató egy régi, kipróbált, színházi festőről is *Végh István* személyében. A titkár *Bekés Gyula*, az általános rendező *Polgár Sándor*, mindketten kipróbált, jó színészek, a kik értik a mesterségüket.

Zilahí mellett kardoskodik még gróf *Keglevich* intedáns, gróf *Fesztetich* orsz. színészeti felügyelő, *Beöthy László* a nemzeti színház igazgatója és az ő védő szárnyuk alatt születik meg a Zilahí éra és ők biztosítják az aradi közönséget, hogy Arad végre olyan színigazgatót, olyan társulatot kap, mint a minőt az állanősított aradi színház rég megérdemelt volna.

Np.

AZ ÁLGYAI ERDŐN . . .

(László főherczeg halálára, 1901. szeptember 5.)

Az álgyai erdőn, sír zokog a szellő . . .
Csendesen hulldogál sárgult falevél.
Hervadó harasztnek régi dísze: fészlő
Rózsabimbó bokra, ah, mivé levél!?
Mért fonyad a tözsed; mért száraz az ágad?
Őszi rózsanyílás kora most van itt —
S ha a hervadás már beállott te nálad,
Hogy éred meg a tél zordon napjait?

És felel a hervadt rózsabokor halkan:
„Szomorú végzetnek keze van én rajtam! . . .
Bimbó ne fakadjon ágaimon többé;
Jobb, ha elmúlásnak éjszakája főd bé:
Élte virágjában kit a sors megejtett,
Kihez reményeit kötötte egy nemzet
— Óh gyászos végezet törzsömnek fájára! —
Annak piros vére hullott le reája.“

Az álgyai erdőn sír, zokog a szellő . . .
Örökös ború ül sűrű rejtekén
És megáll felette nehéz, sötét felhő,
Ráborul, ott marad, tovább sohasse mén;
Megrakva a méhe fenyegető vészszel,
S miért, hogy villámlás nem hasítja meg?
Hogy egy csepp eső se hull belőle még sem?
. . . Mi vagy, te borongó, bús felhőtömeg!?

És felel a felhő nehéz, nagy sóhajjal:
„Nem támad nyomomba' már pirosló hajnal;

Ragyogó derü se jön soha utánam,
Nem fürdik ez erdő többé fénysugárban.
Koronás tölgyeit takargatom váltig;
Nappal is éjjel lesz örökösen már itt, —
Mert a ki itt jutott korai halálra:
Érte a magyarnak én vagyok a gyásza!“

Az álgyai erdőn sír, zokog a szellő . . .
Madárdal se hangzik bokra rejtekén:
Szomorú rengeteg, bús emléket rejtő, —
S mégse oly megvetett, mégse oly szegény!
. . . Sárguló levélen, hervadó virágon
Sűrű harmatcseppek rengve fénylenek;
Nincsen bánatosabb hely e nagyvilágon, —
S a kicsi harmatcsepp mért kereste meg?!

Sárguló levélen, hervadó virágon
Csillogó harmat szól: „Bár e nagy világon
Szomorúbb hely nincsen, mégis ide jöttem
S itt maradok mégis sok ezernyi csöppben;
Mert a kit eljegyzett itten a halálnak,
Kegyetlen hatalma nehéz sorscsapásnak,
Kinek ifju élte ereje itt tört le:
Érte szüleinek én vagyok a könnye!“

HONTHY ISTVÁN.

A DAL.

Irta: NIKELSZKY GÉZA.

Olyan legyen a dal,
Mint egy édes sóhaj,
Mint egy könnyű lehellet,
Ahogy elhagyja lelked!
Hogy ki olvassa, hallja,
Csüggjön merengve rajta
És könnyen ne feledje,
Rá visszatérjen egyre!
Legyen dallama, magva,
Szived igaz visszhangja.
Egy búbájos igézet,
Egy jól eső lélekzet!
Legyen méze, fulánkja,
Tövise, több rózsája,
Friss, üde levegője,
Ragyogó napja, könnye —
Hogy élhessen helyetted
Tovább! Álljon feletted,
Ha majd a hant takar —
S hogy egy egész életre
Meg légy tőle mérgezve
És rabja légy haláلودig,
Kábultan dalold sírodig —
Olyan legyen a dal! . . .

SOPRONI GAZDÁK ARADON

Bernhard Rezső, kir. szőlőszeti kerületi igazgató vezetése alatt, Aradot is meglátogatták a soproni szőlős-gazdák.

Mielőtt még bármit is megtekintettek volna, első dolguk volt a szabadságtéri vértanu-szobornál leróni a kegyelet adóját.

Az egyszerű paraszt ember, a ki a koszo-

tartjuk magunkat, de azért még mindig akadnak igen sokan, akik keleti mivoltukból, a szolgálaiasságból nem tudtak kivetkőzni.

Igy a közelmúltban volt Aradon egy másik kongresszus is, a király születésnapján ülészttek, bankettezttek, de a vértanu szobrát nem merték megkoszoruzni. Megkoszoruzták tehát — másnap.

Vagy tényleg meg kell választani a napot,

Soproni gazdák a vértanu szobornál.

Honisch L. I. felv.

rut a talapzatra letette, német nyelven rögtönzött beszédével bebizonyította, hogy magyarul érez ugy ő, mint a többi soproni német ajku polgár.

Érzelmek kifejezéséhez nem kellett forma, idő. — Első utjuk a vértanu városában a vértanu szobrához vezetett.

Megkoszoruzták a szobrot, lerótták a kegyelet adóját azért, mert szívük s magyar érzelmük ugy diktálta azt.

Mindenképen felvilágosodott nemzetnek

időt, a mikor egy szent kötelességet kell teljesitenünk? . . . Tekintetbe kell vennünk hogy kinek a neve, vagy születésnapja van, — vagy talán vétek ezen a napon megkoszoruzni a tizenhárom vértanu szobrát? . . .

Igy gondolkozott Aradon egy kongresszus többsége . . .

Na, már ilyen kongresszus inkább ne koszoruzzon és ne rója le a kegyelet adóját.

Képünkön a soproni gazdák lélekemelő hazafias ünnepélyét mutatjuk be

ATHÉN.

Irta: IFJ. BORS EMIL.

Huszonnolc órai egészen csendes és nyugodt tengeri utazás után a távolból előtűntek a Piraeus—Athéné övező hegyek, mik a tenger fölé boruló esti szürkületben beolvadtak az ég felhőibe.

Lauriumot megkerültük már régen s mire a nap egészen eltűnt a távolból szürkülő hegyek mögött s a félhomályt sötétség váltotta fel, néhány apró fénylő pont tűnt szemünkbe, a piraeusi kikötő villamos jelzőlámpái, mik azonban a csillagoktól alig voltak megkülönböztethetők. Csakhamar ezek is eltűntek, a közibénk tolatkodott faleroni földnyelv irigyen eltakarta szemünket elől mindaddig, míg ezt is megkerülve végre az egész kikötő előttünk állott ragyogó világításban.

Tündéri látvány!

A tágas, öblös kikötő körül villamos ivó- és lámpákkal van beszegve, miknek fénye a tenger imbolygó felületén visszatükröződve, megkétszereződik s az apró hullámocskákon ide-oda csuszva, káprázatos fényjátékot űz. Kellek mesén vegyül ebbe bele a kikötő bejáratá. és egyes helyein alkalmazott vörös, kék, zöld és sárga színű jelzőlámpák fénye. — Athénből semmi sem látszott, csak is a város déli szélén egy magaslaton felállított csillagvizsgáló intézet tornyáról lövelt elő egy me sze elfutó villamos fényugár. — A kikötő tele volt hajókkal. Jobbról néhány fehértestű, karsu hadihajó horgonyzott, apró, kerek ablakaik végig kivilágítva. — Odább lomha, nagy kereskedelmi hajók sötétlenek, otromba testük eltakarja a moló egy részét. Balról a kisebb nagyobb vitorlások százai nimbálóznak, mindegyik árbezvon egy-egy lámpa, de oly összevisszaságban, hogy meg sem lehetne olvasni. A hajók között néma csend uralkodott, minden pihent már, csak a mőlon nyüzsgő embertömeg zaja, s a kocsik dűbörgése hallatszott fel elmosódva hajónkra, mibe a piraeusi metropolita templom órájának ütése vegyült bele.

Éppen most űti a tizenegyet.

— „No, uraim“, — mondja a kapitány bosszusan, — ma már ki nem szállanak, mert arra még nem volt eset, hogy a kikötő-orvos 11 órakor feljött volna a hajóra. Szavait egy erőteljes olasz káromlással végzi, őt is boszantotta a dolog, mert a Piraeusban kiszállani akaró három utas kedvéért most neki is másnap reggelig kell ott vesztegelnie, a mi 12 óra késést jelent, pedig utja nagyon sietős volt. Szalonikiban ugyanis 10.000 zsák lisztet rakott fel hajójára, mit az ottani Fratelli Allatini féle malom küldött trieszti átrakódással Angolországba, s a Triesztben állomásozó angol hajó csak erre a „csekélységre“ várván táviratilag sürgette meg a Lloyd gőzöst.

Magunk is szeretnénk volna kiszállani, de

végtere s belenyugodtunk a változhatatlanba, s a legnagyobb phlegmával tértünk nyugodni. Phlegmára különben a keleten teendő utaknál nagy szükség van, s ebből másfél évi keleti tartózkodásom alatt magamra is jó porció ragadt.

Másnap reggel 6 órakor, miután a vámházi kellemetlenségeken minden baj nélkül keresztül estünk, s a csolnakos görög is alaposan megszarolt, egyik utársammal kocsin robogtunk be Piraeusból Athénbe.

Piraeus maga épen nem mondható szép városnak, a moló és a színház-téren kívül csupa apró keskeny utcácskákból áll, a hol piszkos, szűk, szűrtelen házak sorakoznak egymás mellé, a molóhelyek azonban milliókat rejtenek magukban. A két testvér város, mely ma-ho'nap egészen egygyé fog o'lvadni, en gros kereskedelme Piraeusban bonyolittatik le, itt vannak a legnagyobb czégek, melyek Athenban csak filialékat, vagy üzletnemének megfelelően detalle raktárakat tartanak. Maga Piraeus egy gyárváros benyomását kelti az idegenben. Sűrű egymásutánban emelkedik kémény kémény mellett, a vaskos alakatlan, piros téglaszínű gyárak egymást követik. A gőzmalmok dobogása, a hajógyárakból kihallatszó folytonos kalapálás, zakatolás összevegyül a moló zajával, mibe a be és kirakodó hajók emeltyüinek nyikorgása és lánczörgése, induló és érkező hajók locogása, elnyújtott tülkölése o'lvad bele. A vámházban uralkodó pokoli zsvaj, ládák és collik puffanása, az ide-oda szaladgáló vámhivatalnokok, agensek és kereskedők lármája nagyon jól harmoniál az ott uralkodó babeli rendetlenségzel.

Kábult fővel űltünk kocsiába, s csak akkor lélegeztünk fel, mikor a várost elhagyva, kiértünk az olajfákkal övezett ország-utra, mit jobbról balról ringó kalászkok, s pipacstól vörösrétek öveznek. Távolról haragosan zöldelemek elő az olajfaültvények, minek kellemes illatát arcunkba csapta a gyenge szellő.

Közeledtünk Athénhez. Az Akropolis falakkal koronázott meredek sziklái mind tisztábban tűntek elő az oszladozó gyenge ködből. Balról a Lykabetus hegy otromba teste emelkedett, ormán a remetelakka, mit saját keze munkájával, egyedül épített fel az ottani lakó kontyos, nagysüvegű remete, maga hordván fel a kanyargó szerpentinén minden anyagot. Már elértük a szélső házakat, s bekanyarodva Rue du Pirée be, gyorsan közeledtünk célunk felé.

Athen szép és modern város, amely az utolsó három évtizedben szédületes haladást tett. Széles, rendezett utcáit hatalmas márvanpaloták övezik, melyek közül nem egy valóságos építészeti remekmű, utánzata és összeállításza az ősidőkből fenmaradt pompás emlékeknek, felelevenítése az ősi kultúra rég letűnt nagyságának, káprázatos szépségének. — Minden, még a kisebb, egyszerűbb házak is

márványból vannak építve, a mi olcsó portéka Görögországban. A nagyobb utczákon a gyalogjárók is nagy márványlapokkal vannak kirakva, a mikről visszasugárzik a déli nap amugy is égető heve, s a szemrehozott szalmakalap nem védi meg az embert. Utunk a Stadion utcán vezetett végig, melynek fején állanak a város legelőkelőbb szállodái. — A Stadion utca lehet olyan széles, mint az Andrassy-ut, kétfelől haragoszöld bors fákkal szegélyezve, miknek árnyéka üdítően hat a forró márványon járó kelőkre. Ezen utcában vannak az elegáns, fényes üzletek, melyeknek kirakataiban a modern kézműipar minden czikke látható.

Épen a görög husvéti ünnepek előtt voltunk, nagypéntek reggelén érkeztem meg; a forgalom elképzelhetően nagy volt. Az utcán sürgő forgó közönségével s ha itt-ott nem viritana elő a divatos szalmakalapok, redingotok és világos nyári ruhák közül egy egy sajak*-ba öltözött piros fezes alak, az ember teljesen elfeledhetné, hogy a Balkán déli csúcsán időzik.

Nyitott udvari kocsiban a király és királyné közeledtek, kik ezuttal maguk végezték husvéti bevásárlásaikat, minden kíséret nélkül kocsizva ki. — A közönség megállott, tiszteletteljesen köszöntötte a királyi párt, ez a tisztelet azonban inkább a királynak szóllott, mint a királynénak, ki meglehetősen népszerűtlen, oroszbarát érzelmeinél fogva, a mi nála, mint orosz hercegnőnél különban igen természetes. — Különben azt rótták neki fel bünül, hogy soha még görög hadihajót meg nem látogatott, ha azonban egy orosz hadihajó érkezett, a királyné volt az első látogató a fedélzeten. — E körülmény olyannyira népszerűtlenné tette a királynét, miszerint alig jelenhetett meg valahol, hogy a sértő hideg fogadtatáson kívül ne éreztették volna vele a visszatetszést más formában is, míg végre a mult évben egy új hadihajó felavatásánál ő is megjelent, sőt a hajókápolna felszentelésében ő maga segédkezett a metropolitának. — Ez a kis kanossai ut megbékítette ugyan az athéni felsőbb köröket és a népet az orosz asszony iránt, azonban még mindig jégkéreg borítja a görög szíveket.

Az utca közepén egyenruhás fiúk haladtak katonai sorrendben, lehetnek vagy kétezeren; a különböző iskolák növendékei voltak ezek, kik a Stadionba vonultak gyakorlatra, a 2 nap mulva megkezdendő olympiai versenyek alkalmából.

A Stadion az Akropolis tövétől nem messze fekszik, ugyanazon a helyen, a hol a régi, híres olympiai versenyek tartattak, melyekre összegyűlt egész Görögország népe. — Akkor pompás alkotás volt ez a két hegy völgyébe

* Sajak = durva szövet, a mely hasonlít a nálunk az oláhok által viselt halina-viselethez, vagy aba-posztóhoz. — Magyarul legjobban darócznak volna nevezhető. — A kereskedelemben „Orient Tuch” néven szerepel.

Honisch L. I. felv.

Ujházi és Ivánti.

beépített kolosszus, melynek padjain 70.000 embernek volt helye. A közepén U alakban elterülő játékeret faragott márvány övezet vette körül, melynek szépségéről csak néhány fennmaradt darab nyújt fogalmat. Az idő és a törökök garázdasága elpusztította ezt is, mint mindent, s a mit e kettő fennhagyott, azt elvitte, — a kultura és civilizáció nevében — az angol, hogy a British Museumot gazdagítsa a joggalantalanul eltulajdonított, milliókat érő pompás műemlékekkel. — A játéktér elején két szobor áll, melyeket esztetikai szempontból állandóan babérkoszorú övez. 15 évvel ezelőtt az egész egy romhalmaz volt, míg végre egy Alexandriában milliókat szerzett görög 3 millió drahmát ajánlott fel a görög kormányának a restaurálásra, mit később még 2 millióval pótolta. A Stadion helye van ugyan állítva, de a felső 30 sor márvány helyett deszkából van összetákolva. Persze az 5 millió elfogyott az utolsó leptáig. 1896-ban a maihoz hasonló állapotban volt e hely, s akkor megnyitották a nemzetközi olympiai versenyek számára, melyeken nem egy hazánkfi szerzett dicsőséget háromszínű loboگونknak. Ez év husvét vasárnapján a forró

kiállhatatlan meleg daczára vagy 45.000 ember gyűlt itt egybe, érdeklődéssel nézve az erőteljes fiatal nemzedék versengését, s csak ekkor látszott meg a még mindig fennmaradt üres helyekről, hogy mekkora ez az alkotás. Husvét kedden volt a nagy versenyfutás, Marathontól a Stadion fokán álló királyi páholyig, s ezt követte a dijkiosztás. 3 óra felé már vagy 60.000 ember tolongott egymás hátán, sűrű rajokban lépve el a körbefutó kőpadokat. Rekenő meleg volt, mit azonban egy hirtelen támadt rövid futó eső hűtött le, a mi a meszsziről futó versenyzőkre valóságos áldás lehetett. 4 órakor megérkezett a királyi család kíséretével. A király egyszerű tengerész egyenruhában, kezében megszokott botja, mellette a királyné szintén egyszerű, de igen elegáns szürke toiletteben. Velük voltak Constantin trónörökös családostul, György herceg, Kréta-sziget főkormányzója, ki a husvéti ünnepekre jött haza, s az egész udvari kíséret.

A nézőtér hemzsegett a katonatiszektől, kik itt azonban nem örvendenek nagy kedvelt ségnek. Francziásan öltözött, kifent, kikent aszfalt betyárok (Athénben inkább márványbetyárok) kik arrogánsak a végletekig, semmittevő, léhűtő népség, s hogy mit érnek a harcztéren, azt megmutatták Larissánál, Domokosnál, s még néhány helyen.

A közönség pompás és fényes volt, elegánsnál elegánsabb toilettek tarkállottak sűrűen egymás mellett a márványpadokon, s nem volt érdektelen látvány, a mint az első esőcsepp lehullása után a tarka-barka napernyők ezrei és ezrei nyitattak ki egyszerre, mintegy vezényszóra. A Stadion márványkapujától jobbra és balra számtalan fogat állott, melyek szép sorjában elhelyezve, mintegy természetes falat képeztek a kint hullámzó embertömeg előtt, fenntartva a helyet a futók számára.

A közönség lázasan türelmetlenkedett, míg végre a távolból halk moraj ütötte meg füleinket, a mely lassan-lassan közeledett s végre az utcán álló tömeg harsogó éljenzésévé vált. Mindenki a bejárat felé fordította szemét, honnan szép kilátás nyílott a kissé emelkedő utcára, melynek egyik oldalát a királyi kert övezte, a másik oldalon lobogó diszben usztak a házak. Az ut közepén fáradtan, de még mindig futó lépésben közeledett az első, ki dresszében a görög nemzeti színeket, kék-fehéret, viselte s befordulván a kapun, közel 8 órai futás után utolsó erejét összeszedve, gyorsítani igyekezett tempóját.

Ehez fogható lelkesedést még nem láttam. Az első egy nemzeti sport egylet tagja volt s csak ezen egylet tagjai jogosultak a kék-fehér dresse viselésére, a minek láttára a közönség izgatottan ugrált fel helyeiről s 60.000 torokból hangzott fel az egetverő üdvözlés. — A király is felkelt és sapkáját lóbálva lépett előre a futó felé, ki a czélt jelző zsinórt elszakítva,

fáradtan esett térdre. Épen ideje volt, mert 25 lépéssel utána már közeledett a második, kit a tömeg viharos lelkesedésében észre sem vett. Erdekes és nehéz végső futam lehetett. A második, harmadik még kapott üdvözlést, a negyedik már alig valamit, az 5 iket hidegen, az ezután következő 8—10 versenyzőt pedig már kacagással fogadták.

A jutalomkiosztást a király és a királyné végezték. A versenyfutás nyertese ezüstmű és elefántcsontból készített Minerva-szobrot kapott, miniatűrje a nagy Phydias remek művének, mely évezredekken keresztül állott a Parthenon közepén, védőleg terjesztve ki karjait Athén város felett, míg végre az angolok kezébe kerülvén, most a British muzeumot ékesíti.

Közel 8 hetet töltöttem e szép városban, mely rövid néhány év alatt oly óriási haladást tett s lerásván magáról az orientális jelleget, testvérvárosaival Piraeussal, mely Áthénnek nélkülözhetetlen kiegészítő része, modern európai várossá fejlődött. S a mely mértékben fogékonyak mutatkozott a kultura és a civilizáció iránt a kettős főváros, épen olyan virágzónak indul ujabban a vidék is, a melynek főbb centrumjai eddig a görög kormánycentralizáló politikája folytán egészen elhanyagoltak. Ennek következménye volt aztán az az általános stagnálás, a mely a kilencvenes években oly nyomasztólag hatott e szép országra s a mely párosulva a helytelen és czéltudatlan államgazdálkodás okozta pénzügyi és gazdasági krizissel, a szégyenletes török-görög háborúval nyert méltó befejezést. — Ez azonban, — ha drasztikus is, de hatásos orvosság volt, mely felrázott mindenkit s felköltve a nemzeti önzetet, egész más képet adott Görögország gazdasági helyzetének.

ALFA ÚR.

Irta: FARKAS FERENCZ.

Ön, Alfa úr tanult sok éven át,
Bár mindamellet nem tud túlsokat.
Minek is tudjon, hiszen diplomát,
Nem ép a tudományért osztanak.
Kijárta Ön a kellő éveket,
Itt-ott egy évvel meg is toldta tán.
De ime érett, most már elmehet,
Igy áll felírva ez a diplomán.

Tanult hat nyelvet, ám való igaz,
Amellett elfelejtett magyarul.
Csillagok útját mérni? Semmi az!
Bár hazamenet az árokba hull.
Kisujjában a nemzetgazdaság,
Magánjog, közjog, pénzügy, számvitel . . .
Bizonyos ebből, hogy a vacsorát,
A főpinczér duplán számolja fel.

Egy szóval Alfa úr tudása sok,
Ami valóban szép s ezt tudja ő.
Nőtt évről-évre, nöhetett nagyot,
Legalább fejben és a fej a fő.
Am egy szerény aggályom még marad,
Hol van a szív? Elsikkasztotta tán
Valami rút varázsló, mialatt
Fejébe szívárgott a tudomány!

A szív? Ah, ön mosolyg fölényesen.
Igen a szív! Merit ne feledje el,
Hogy mindaz, mi a katedrán terem,
Hajítófát sem ér, ha a kebel
Nemes őszhangra nem emelkedik
Az aggyal! Úgy! Ön ezt nem éri fel!
Hát persze, hol tanulta vón', pedig
A legnagyobb kincs egy érző kebel.

Tizenhat évig ült a padban Ön,
Föltéve, hogy ismétlő nem vala.
Most a fejében a tudás özön:
A szíve helyén egy lemez pala.
E lapra már csak oly irás kerül,
Mít a fő diktál csalhatatlanul.
Bár a szegény szív szót sem ért eselhül,
Magára vessen, miért nem tanul.

És lesz a szív egy silány húsdarab,
Melynek tanácskozásban voksa nincs.
Pávaskodik a büszke akarat:
Tetteben nem feszélyezi bilincs.
Nincs Isten, törvény, mi útjában áll,
A drága „Én” ha hasznót lenni vél . . .
A szívtelen száz mentséget talál:
Szemérem? Jellem? Ej, a fő a czél!

Zsassa és az aradi színház tagjai.

Honisch L. I. felv.

Egy érző szív, mely embertársain
Szeretve csügg, mely a mélyekbe száll.
A hol születnek az öröm s a kín
A szenvedélyek ősforrásánál:
Mely minden ajtót résztevévön kitar
S mint tónak tükre felhevül, remeg,
Ha belé villan egy-egy fény sugar
Vagy a futó szél ostorozza meg.

Ilyen nem Ön! Oh, tiltakozni kár!
Ön magasabb szempontokat tanult.
Hál Isten! Aki iskolába jár,
Attól az ilyest elsöpri a mult.
A szív nem tantárgy, fel nem osztható
Szemeszterekre. Manap ideál?
Jövedelem! Fény! Kézzelfogható!
S e szerint jegeződik a morál.

És úgy — miként Ön — aki fenn vagyon
A szellem fényes régióiban,
Majmol nyomában ezer alacsony,
Hiuságtól üzve esztelen rohan.
Nincs az életben belső tartalom
Nincsen nemes vágy! — mindent látszatért!
Az örült verseny milliót porba nyom,
Új millió szállja meg a csatatért.

Ön harmincz éves, vagy harmincz körül.
Nősülni óhajt, no csak okosan!
Nem a tüzhely az, melynek ön örül,
Sem a szerelem, ha ilyesmí van.
Ön szolid kalmár és most társt keres,
Ki az üzlethez száz perczentet ad.
Minő a társ, nem éppen lényeges,
Hisz a kapukulcs az Öné marad.

Készül a mérleg, tulnan a szabó
Menyasszonyával hétezeret kapott,
Jobbról a szatócs tizért eladó,
A divatárus vár tizenhatot.
Egy fess vasuti huszezen alul
A rózsaszáltól gyorsan elköszön.
S mert többre méltó, ki többet tanul,
Megér így bizton harmincezeret ön.

Mi a frányaért törte ön magát
A legszebb évek hosszu nagy során?
Hogy annak, aki éppen többet ád,
Eladjon mindent gyáván, ostobán?
A nagy tudás nem jó még arra sem,
Hogy élni tudjon abból, mit szerez.
Szabadon, büszkén? Hát nem fürtelem,
Nem a jellemek aljassága ez?

Az együttlétre mily silány alap,
A silány arany férj és nő között!
Ebednél ön sajátjából harap,
A vacsora már hozományba jött.
Egyéb kaposcs sincs a legtöbb helyen
És együtt élnek így nap-nap után...
Oh Amor isten, bűvös szerelem,
Törvényen kívül élsz, ha élsz csupán!

Sötét középkor barbár képei
Szemem előtt sorban vonulnak el.
Hol az erős a gyengét tépheti,
S a vesztes hasztalan, ha esdekel.
A párbaj, ez a rút, embertelen,
Vak kockajáték lám ma is virul!
De hova lett az édes szerelem,
A trubadurok zengő ajkáról?

Hol a lovag, ki hölgye színeit
Szívére tűzve száz halálra kész?
Ki az, kit hőssé egy mosoly hevít,
És hódolatja imádatba vész?
Azok az erős, egész férfiak
Erkölesben nyertek, mégis mily nagyok!
Ön nem egyéb, mint róluk szűrt salak,
Rút vész, amely hord keztyűt kalapot.

Haj, más a kor, ma élni nehezebb,
Az eszkimó több és a foka fogy.
Több marakodás, ahol több az eb,
És boldoguljon kiki úgy a hogy...
Ez az! Csak úgy a hogy! Silány idő
Tűrhet csak ilyen jelszót zászlaján.
Majd jó az undor és nyomán kinő
Belőle egy kis tisztesség talán!

Mert aminő ön, mikor nőt keres,
Másban is olyan, hova keze ér.
Ami silányság, önnek érdekes,
A szükségből minden szerecsen fehér.
Áldatlan sívár hajsza mindenütt,
Még a szöszéken is helyet talál.
Ráfeküdt önre s egyben ráfeküdt
Milljó kebelre a nehéz halál.

És nincs sehol, mely felriadna, hang:
Megálljatok, ti örültek, vakok!
Javában zúg már a lélekharang,
Közel a percz, hogy elpusztuljatok!
Ez nem maradhat így büntetlenül,
Elnyel a posvány, melyben fürdetek.
S ha ez a bűzhődöt hábel összedül:
Egy jobb világrend kél felettetek!

A MESTER.

Ujházi Ede, a magyar színészet atyamestere a közel multban Aradon vendégszerepeit. Szíves örömmel jön közibénk, Arad az ő második otthona.

A mestert a mi közönségünk is bálványozza és azon a héten, a melyen *Ujházi* a mi vendégünk volt, megelégnültek Thália csarnokai — telt ház volt minden este. *Ujházit* tapsolták és *Ujházi* az aradi lelkes tapsoknak talán jobban örült, mint bármely más tetszés nyilatkozatnak, mert hiába csak *Ujházi* a mi körünkben érzi magát a legjobban.

Itt volt *Ivánfi* is, a budapesti nemzeti színház kedvelt művésze. Egyszerre játszottak mindaketten, de nem tudtak annyi babért aratni Aradon, mint a mennyit tartogat még számukra az aradi közönség.

A milyen nagy művész a mester a színpadon, olyan mestere a bohémianak is az életben. *Ujházit* szomorkodni még nem látta senkisé, de kering is róla annyi adoma, annyi élcz és tréfa, hogy nincs olyan élczlap, mely betudná fogadni valamennyit.

S mikor a mester kedvére kijátszotta magát a színpadon és a közönséget, hol megrikkatta, hol megkaczagtatta, akkor bucsut mondott pár napra a deszkáknak és kivonult Gyórokra *Nikolits* Döme szöllejébe, a jó bor és szép lányok honába. S szólt a muzsika, csengett a pohár, tánczoltak a lányok s tánczolt, vigadott a mester is és még a ropogós csárdás versenyben is mindig ő volt a győztes, ő volt a mester.

Képünk *Ujházi* itt létéről egy igen kedves aradi bohémjelenetet örökít meg. A festett világ pongyolán öltözött figurái között ül a mester. Feje fölött a színlap: A bűnös. Ebben a darabban érte el Aradon a legzajosabb sikerét. *Ivánfi* a színlapra mutat, s szinte megszólal: „Ime, a vén bűnös!” *Ujházi* pedig szemével hunyorít a tréfára.

Z S A Z S A.

Az elmúlt fél hónap elején járványos betegség lépett fel városunkban, a mely hihetetlen gyorsan terjedt el. Ennek a betegségnek a neve „Fedák“-láz volt.

Nem lesz érdektelen talán most két hét után visszatekintenünk elfogulatlanul a Fedák-lázra és megállapítani volt-e jogosultsága, vagy nem? A legtárgyilagósbabban konstatáljuk, hogy a tüntetésszerű ovációk nem voltak tulzottak, megérdemelte azt az fiatal művész, ki egy csapásra meghódította az aradi közönséget.

Csupa báj, csupa kellem Fedák Sári, és ha a szinpadra lép verőfényes tavaszt varázsol oda. Természetes, és nem keresi a hatást, meghozza ezt játéka, mely diszkrét és mégis telve finom pikantériával. — Vidéki primadonnáink egyik főtürekvése, hogy a szinpadon mentül többet mutassanak abból, a mire azt lehessen mondani, hogy „ez kell a magyarnak“. Fedáknál ez nem fordul elő, ő azokat a bizonyos trikó mutogatásokat nem ismeri, a csipke szoknyája fodránál feljebb nem megy.

Művészete sok oldalu. A kínai leánnyal kezdte s a glogováci sváb leánnyal végezte vendégszereplését, közben játszott urihölgyet, szobaleányt, fiatal és öreg asszonyt. Minden egyes szerepével hódított, minden egyes szerepével csak fokozta a közönség lelkesedését és szeretetét.

A lelkesedés az utolsó napokon a tetőpontra hágott és kiterjedt az utcára is, hol a művész kocsijából kifogták a lovakat, s diadal menetben vonszolták a lakására.

Egy bizonyos szigorú, kritikus ur erre azt jegyezte meg, hogy a tüntetést az ifjuság rendezte s az sértette a jobb ízlésű közönséget. Erre nekünk is van megjegyzésünk. A főispán, a polgármester és a tanácsnokok sehol sem szoktak tüntetést rendezni, mindenütt csak az ifjuság, így Aradon is. A tüntetés komolyságát reméljük nem az adja meg, hogy ötven éven felüli urak rendezzék azt. Hogy az ily tüntetés mucsai, azt meg éppen nem fogadhatjuk el, mert vidéken csak nagy ritkán fordul elő ilyesmi s éppen a főváros az, hol nap-

-nap után hallunk színésznők melletti utcaizüüntésről.

Az a következetlen ur, ki Fedák első felépteikor őt istenítette, s később a helyi primadonnát is fölébe helyezte, az egy kicsit elvetette a sulykot.

Ártani azzal csak önmagának ártott, de Fedáknak nem, mert a fővárosi lapok vannak oly jó ízlésűek, mint némely aradi lap, s ha ott elismerték Fedák Sári művészetét, akkor nem lehet az még sem olyan rossz, hogy egy részrehajló és nem igazságos kritikával megbántuk.

Mindenesetre elitéljük azonban az olyan lapot, amely helyet ad az eféle, talán csupa szeszélyből eredő, a közönség nézetével és érzüületével össze nem egyeztethető kritikáknak.

Ott tartunk ma már, hogy a nemzetiségek is fognak rövidesen színházakat építeni. Épen városunkban szándékoznak román nyelvű színházat alapítani.

Szentül meg vagyunk arról győződve, hogy

a román lapok, az esetre, ha idegenből ebben a színházban egy-egy román művész fog vendégszerepelni, egyöntetűen fogják őt tulongul is dicsérni.

Csak közöttünk, magyarok között akad olyan ujság — hál Istennek csak kivételesen — amely a magyar ember egyik legszebb erényét félreteszi, megsérti a vendégszeretetet. Megbántja a nőt, sérti a művész ambícióját, kicsinyíti művészetét.

Ezek egyike sem alkalmas arra, hogy a művésznöket és művészeket vendégszereplésre csábitsa városunk falai közé. Az igaz, hogy ezt csak a közönség bánja, amely mindig elismeri az érdemeket, és még legfeljebb a színház! De vajjon ki törődik a közönséggel, avagy az itt fennálló erkölcsi testülettel!

Szomoru, hogy az ilyesmi Aradon megtörténhetik! (S.)

A NAGY VILÁGBÓL.

KRÓNIKA.

Egy aradi irodalmi speciálitásról.

— szept. 15.

Az aradi iskolák stílisztikai tankönyveiben egy újabb fejezetet kellene beszűrni, mely eddig *Névy* László egyetlen könyvében sincs meg. Ezt az újabb fejezetet azonban a tanároknak csak per tangenssem kellene tárgyalni, ép úgy, a hogy az irodalom történetben Boccaciot tanítják a felsőbb lányoknak.

A mikor az aradi iskolák eme hiányára gondoltam, azt hittem, hogy jó volna, ha legalább itt Aradon ismernék már meg a serdülő ifjak azt az új irodalmi irányt, mely egy normálisnak a legjobb akarattal sem mondható emberi agy idegdüzczeit mondhatja szülő anyjának. Egy helyi lap néha a közönség nagy gaudiumára vasárnapi heti tárczákat szokott közölni. Nem akarom ezeket a tárczákat forma, alakosság vagy rendszer szerint bonczolgatni, hiszen az, ami olvasható benne, litteratúra szempontjából nemesak hogy egy fagarast nem ér, hanem stílisztikai szépségeket, nyelvet, mondatszerkezetet vetve latba, bátran elmondhatom, hogy egy korlátolt fejű negyedik gimnázista is jobbat tudna alkotni, mint a heti tárczák írója.

Mégis, honnan van az, hogy ezeket a tárczá-

kat kárörvendve lesi a közönség. Már értem azt a közönséget, mely ezeknek a tárczáknak a stílusán nevelődött fel. A kérdésre ime a felelet:

Az aradi publikum egy részének erkölcese tisztára: *moral insanity*. Minden tekintetben. Itt Aradon történt a század egyik legnagyobb sikasztása, itt Aradon élnek a Szelle Józsefek.

Ime felsoroltam Arad újabb történetének egynémely fekélyeit. Hogy némileg precizirozzam a heti tárczáról táplált véleményemet, azt gondolnám helyes kogniczióknak, hogy Arad egy részének erkölcsi megháborodását, szellemi elposványosodását semmi sem határozza meg jobban, mint az, hogy Aradon írónak meg azok a heti tárczák.

Ime, van itt Aradon egy íróféle ember. Becsületes ember nem fog vele kezét, csak az, aki tart tőle. Egy becsületében teljesen deranzsirozott revolver ujságíró, aki fómulatságát (s tegyük hozzá: főkereseti forrását is) abban találja, hogy mások becsületét, jó hírnevét beszennyezze, mások családi szentélyét berondítsa.

Egy ilyen ember veszi szombatoként kezébe a tollat s felemelkedik bizonyos etikai magaslatra, a honnan szétnézve, úgy találja, hogy őt, az observatóriumi magaslaton állót kivéve, mindenki hülye, barom és részlegesen paralitikus. Ez az ember ezzel a rettenetes hatalmával, a nyilvánossággal végig bosszantja, halálíg üldözi minden ember-társát, aki neki nem tetszik, vagy helyesebben, aki neki nem fizette meg a taxative kimért hallgatási bért. Nevetségessé tesz komoly ügyeket és embereket, és nevetségés módon fujja föl hitvány bérenczeit.

Nos, itt kezdődik az aradi közönség büne. Azé közönségé, mely röhögve fogadja ennek a szélhámós-erkölesbirónak minden mondasát, s örül annak, ha ez az irodalmi fajdkakas másokra ráhúzza a vizeslepedőt.

Tehát ez az irodalmi irány a maga szennyjével és piszokjával nagyobb hatásra vadászik, mint akármilyen irodalmi remekmű.

Nem tudom, hogy a kérődzők vagy a hasított patájuk közt van-e társadalmi szervezet, de azt tudom, hogy azok se túrnének maguk között olyan kolompost, mely állattársait, hogy azok zabjához juthasson, megmarja.

Hogy voltak emberek, kik ezt a lelki egyensúlyában megbillent hazárdirozót bizonyos testi fenytékekkel igyekeztek leszorítani az irodalom mezejéről, az semmit sem változtat a dolgon. Elvégre egy ilyen emberrel szemben, ki perc

ról-perczre „va banque“-et játszik, nem ilyen szelid eszközök kelleneek.

A pamfletet, mely dögleletes lehével végig-suhint a nyilvánosság mezején, csak úgy lehet méregfogatól megszabadítani, ha az összes Toma Szilárdok, kik valana bot és cipósarok utján érintkeztek az érdekes belletristával, egyszerre, egyöntetűen húzzuk rá a kényszerzubbonyt. Így talán sikerül majd az aradi irodalmat megtisztítani.

HUNYÁR ALGERNON.

*

(1) **A párbajok hónapja.** Az a bolond golyó, melyről sohasem lehet tudni mikor talál, vagy mikor téveszt célát, a közel napokban több ízben, vigan füttyüresztett el a lovagias felek föltöve mellett. Csengett a kard, szikrázott az aczél, vérel is áztatták a porondot, mert bisz lovagias nemzet vagyunk. Ha a tyukszemünkre lépnek, vagy becsületünkben sértenek meg az mindegy, mi verekszünk. Összemérjük a kardot, vagy pisztolyozunk, mert mi lovagias nemzet vagyunk. De hát minek akkor a törvény? Hiába azt már mi őseinktől tanultuk így. A külföldön, más országokban tilos a párbaj, tilos az öldöklés. A párbajt közönséges bünténynek minősítik és daróc-ruhába öltöztetnek érte. De minálunk? Itt máskép van, mi verekszünk, mert lovagias nemzet vagyunk. Ha vádak merülnek fel valakinek a becsülete ellen, akkor vigan csütörtöközik a Csálában, vagy karezol, vág egy teremben és a becsület helyre van állítva ismét. Sőt becsületesebb lett, mint valaha, utzahosszat ujjal mutogatnak rá: lme a hős! Ha megsebesül, sajnálkoznak fellette, mert a becsületéért szenvedett és a becsületért szenvedni hősiesség. Ha lelövik és ott hal meg a küzdőtéren, a becsületért halt meg becsületben! Minden jóvá lett téve, mert a becsületért meghalni örök dicsőség. — De hát a bizonyítás, hogy a felmerült vádak nem igazak, hol marad? . . . Hja, mi magyarok lovagias nemzet vagyunk, mi nem bizonyítunk, — mi verekszünk!

*

(1) **Az aradi Kossuth szobor és az aradi sajtó.** Van Aradon egy asztaltársaság, a mely a legszebb ügyért lelkesedve garast-garasra gyűjve Kossuth Lajosnak, a haza édesatyjának szobrot akar emelni. Hatalmas alkotást tervez, mely méltó legyen a vértanuk városához. Örök időkre maradandó monumentális emlékművet, mely a késő utódoknak is hirdesse, hogy elődeik lángoló hazaszeretettel csüngtek a hazafias eszméken. És míg a Kossuth-asztaltársaság garasaiból százások, ezresek lesznek, ad-

dig, míg a nagyközönség, fillért-fillérre halmaz, addig a sajtó, a vértanuk városának híres független sajtója vajmi keveset tett a szent cél eléréseért. És én édes magyarom, most csodálkozz! . . . Míg a független sajtó hallgat, addig akad egy szabadelvű lap, a „hatalom“ lapja, mely nem fél a hatalomtól, áldoz és buzdit, hogy a hazaszeretet oltárait minél előbb egy újabb fényes szobor diszítse. Megszoktuk még a régi rendszert, a Bánffy éra okozta sebek sem hegedtek még be, annál jobban esik tehát, annál inkább a szívünkön érint, hogy a mit nem mert eddig megtenni egy szabadelvű lap sem, azt megtette az Aradi Közlöny és az aradi Kossuth szobor alapjávára feláll-feláldozza egyes lapelárusítását teljes negyedsztendőn keresztül. Míg az ország szívében Budapesten nem merték felállítani Kossuth szobrát és parlagon hevertetnek milliónyi tőkét, addig Aradot nem kell félteni, ha ilyen lapja, ilyen közönsége van. Akkor Aradon előbb fog állni a nagy száműzött szobra, mint Budapesten. — Szegény ember vagyok, még nem volt módomban adakozni a szent célra, de mától fogva lerovom én is a kegyelet adóját és megveszem mindennap a leghazafiasabb helyi lapot. Így fogsz tenni te is, a ki szintén szegény ember vagy, így tesznek majd a gazdagok is, és kiki úgy áldoz, a mint módjában van. És az aradi Kossuth-szobor állni fog! . . .

*

(1) **A megtréfált képviselőjelölt.** Él Aradon egy békés honpolgár, nem vétett soha senkinek, nyugalmasan ül ipartestületi titkári székében és oh fátnak — sorsát senkisének kerülheti el — mégis felléptették jól értesült lapjaink szerint képviselőjelöltnek. Szegény Kiss Ferenczre ráfogták, hogy Pécskán képviselő akar lenni, Pécskára pedig ráfogták, hogy Kiss Ferenczet akarja megválasztani. És azok a jól értesült lapok ezzel még nem elégedtek meg, hanem tovább menve tudósításukba azt is beleverték, hogy Kiss Ferencz megválasztása több, mint bizonyos. Nosza rajta megindultak az üdvözlő levelek ármádiái. A kis Kiss Ferencz ki sem látszott a nagy levélsomó halmazából. De jöttek egyéb levelek is. A gomba módjára elszaporodott zászlógyarak, kortestoll készítőik ajánlatai és választási képes levelezőlap minták halomszámra érkeztek és a nagyságos jelöltnek annyi zászlót, zászlórudat, és képes levelezőlapot kínáltak, annyi mintát küldtek be, hogy örök időkre bebutorozhatta magát zászlókkal, rudak-

kal és tollakkal. Így tehát olcsó reklammal minden kelléke megvolna már Kiss Ferencznek, csak éppen egy hiányzik, — a mandátum. A képviselőjelöltek száma pedig az utóbbi időben annyira elszaporodott, hogy maholnap Sárga Lukács Károlyt is jelölni fogják. Ha másutt nem, de Uj-Aradon biztosan, mert ott még csak három jelölt van.

*

⊙ **Szelle a Rivierán.** A derék Szelle tehát elment üdülni. Igaz, hogy a Rivierának nem ilyenkor, hanem tavasszal van a szezonja, de hát mit törődik Szelle a szezonos világrénddel. Neki most volt itt a szezonja Aradon, s hogy valahogy *hűvösebb* klímára ne jusson egész önkéntelenül is, jónak látta egyelőre melegebb éghajlat alá menni, ahol nincs csőd, és nincs csalárd bukás, a hol nincs Nyírő Géza és nincs Kertész Miksa. Midenképpen jól tette a derék ur, hogy itt hagyott bennünket. Még azt se bánjuk, hogy bucsu nélkül ment el Aradról. De legalább azt mondta volna meg, hogy hová megy. Mert a Riviera tág fogalom. Ez alatt lehet érteni a budapesti Riviera kávéházat is, no meg — a Hegyalját is. A Hegyalja — Arad Rivierája! Gondolatnak se rossz, aztán meg nem is olyan lehetetlen, csak egy kis képes, átvitt értelmű stilsztikai fogás, és ott vagyunk, hogy Szelle talán mégis — Gyorokon van. Ám ez a Nyírő Géza dolga.

*

⊙ **Kegyelet és reklám.** "Nemrég eltemették Aradmegye egykori főispánját Atzél Pétert. Szegény ember volt már a vége felé, pedig valaha milliókat érő dominiumoknak volt az ura. Hova lettek ezek a milliók? Atzél Péter úgy dugdosta a pénzt a szegény emberek zsebébe, hogy azok észre sem vették. Jótékonyasága, áldozatkészsége közmondás-szerű volt. Most aztán, hogy meghalt Atzél Péter, a fekete lobogót nem tüzték azokra az épületekre, melyekben az ő pénze van. Hogy ott volt a színházon, a városházán a lobogó az mit sem változtat. A kegyelet Atzél Péterrel szemben nagyon szűkeblű volt. Az Atzél Péter-utcában azonban ott lógott, szemben a színházzal, egy viritós piros-fehérszöld korteszászló. Volt is rajta valami név, talán a zászlógyár czime, mely reklámnak tüzte ki a lobogót, azon a napon, mikor Atzél Pétert temették. És ez a zászlógyár az Atzél Péter-utcában van. Hát ez nagy izléstelenség, mely esetben nincs további szónak helye s a gyárvezetőségről is megalkottuk a magunk véleményét. Vagy pedig határozott szándékos megsértése a tartozó kegyeletnek, mely esetben lesz rá gondunk, hogy a zászlógyár gyászlobogójáról is nemsokára hirt adhassunk.

*

Bucsuzó színészek. Itt az ős, költöznek a vándormadarak. Az aradi színháznak is vannak ilyen költöző vándormadarai, mindmegannyi jó ismerőseink. A nyári színház kapuzárása előtt a bucsuzkodás színhelye volt a Marosmenti múzsahajlék. Elsőnek Szadai bucsuzott. Megszerettük Aradon, de hát Nemo propheta in patria sua, Szadai ugyan aradi, de azért szebb jövőnek néz elébe oda a hova megy. Ő ma már a Magyar Színház tagja. Épügy Szőke Sándor. Őt is elbucsuztattuk, ezt a mindig elegáns jó fiut s felküldtük a Magyar Színházba. Szőke ott is boldogulni fog. Legnezebben talán mégis Czakó Vilmostól váltunk meg, hisz hosszú évek során már úgy megszoktuk, úgy megszerettük. Hisszük, hogy a győriek is megbecsülik a jó Czakó Vilit.

*

Sümei Kálmán irodalmi hagyatéka. Jelentve volt, hogy a Dugonics-Társaság kegyeleti czélból kiadja néhai tagja, Sümei Kálmán irodalmi hagyatékának egy részét. A kötet, melyet a főtűtkár rendezett sajtó alá és látott el bevezetéssel, már a közel jövőben a könyvpiacra kerül. Fölvívja tehát a Dugonics-Társaság titkári hivatala mindazokat, akik alájegyzési ivateket vállalni szívesek voltak, hogy esetleges gyűjtésük eredményét a kiadás anyagi részét kezelő első magyar általános biztosító társaság szegedi főügynökségéhez f. hó 24-ik beküldeni szíveskedjenek.

*

× **Feltűnést keltő találmány** a fogtechnika terén. Müfog koronák és müfog áthidalások aranyban. Müfog inylemez nélkül. A müfog koronák aranyból (arany sapka) pótolják az oly fogakat, melyek már nem tömhetők, vagy letörédeztek. A müfog koronák erősen vannak elhelyezve, mint a természetes fogak. A fog-áthidalás segítségével oly fogsorok készíthetők, melyek a szájban tartósan ülnek a nélkül, hogy azokat ki kellene venni. Ezen áthidalás által a müfogoknak a természethez való hasonlósága csak emelkedik, megjegyzendő azonban, hogy úgy a müfog koronák, mint fog-áthidalások és zománcz-fogak arannyal fűzve csakis akkor készíthetők, ha még néhány fog-gyökér, vagy természetes fog van az alkalomsban. — Kautsug-fogakat arannyal bevont inylemezek nélkül, esetleg inylemezekkel jótállás mellett a legjobban készít *Morgenstern Gyula* fogász. Múterem Aradon, az Andrássy-uton.

*

— **Ujítás:** *Honisch L. István* cs. és kir. főher. udvari fényképész művészeti académiai tag műtermében Szabadság-tér 16., (Domány-palota.) Telefon 358. Minden vasár- és ünnepnapon eszközölt felvételekről 6 drb. vizit fénykép 4 korona, 6 drb. kabinet fénykép 10 korona. A kabinet kép lehet: menyasszonyi, családi vagy bármilyen csoport felvételtől is. Művészies és pontos kivitel szigorúan be lesz tartva. A n. é. közönség szíves figyelmét felhívjuk ezen ujításra.

STRAUSZ BÉLA MÜTERMÉBEN.

Budapest, szeptember 15.

Az Első Magyar Decoratív Festészeti Müintézet városligeti mütermét és az intézet derék igazgatóját, *Strausz Béla* festőművészt mutatjuk be mai számunkban olvasóinknak.

Valóságos kis paradicsom a müterem. Első rangu művészek, neves emberek rudvégre kötött hatalmas ecsetekkel, tündéresnél, tündéresebb képeket mázolnak a vászonóriásokra. Az egyik helyen gyönyörű falusi tájkép bontakozik ki előttünk, amott már magát a khinai császárt látjuk fényes trónter-

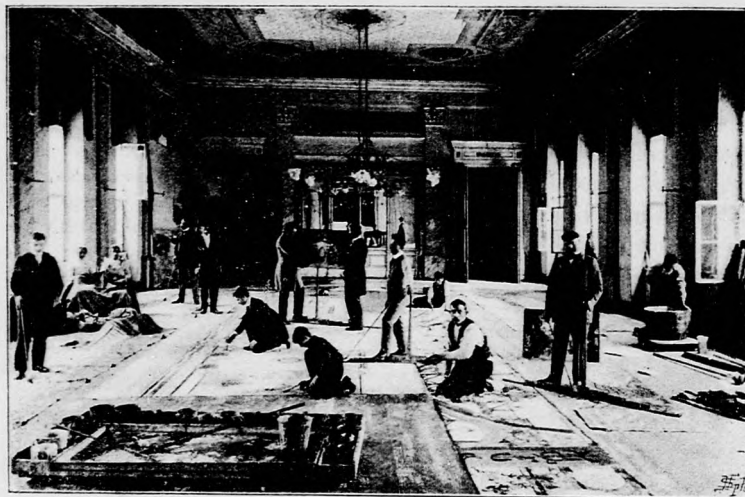
mében. Az első kép a dévai mükedvelők szinköre számára készül, a másikat Aradnak festik, Sidney operetjé részére.

A legszebb dekorációk itt készülnek. Minden lázas gyorsasággal, mégis a legművésziesebb kivitelben. *Strausz Béla* készítette Arad számára *San-Toy* gyönyörű diszleteit, ő készítette Kassa számára *Strogoff Mihály* és *San-Toy* összes dekorációt. Gyögyörűek voltak azok az alapdekorációk is, a melyek szintén e müteremben készültek a dévai magán-színház részére. A nagyvárad *Szigligeti* színház templom és lovagtermei szintén innét kerültek ki.

Strausz Béla egyszermind a budapesti *Vig-színház* festője is, és mint hírlík *Zilahi Gyula* számára szintén több dekorációt fog készíteni.

Ki ne emlékeznék még a milleniumi kiállítás alkalmával világszerte feltűnést keltett *Pokol* körképre, *Molnár, Trill, Burghard* látványos alkotására. És ez a három jeles erő most *Strausz Béla* mütermében munkálkodik, hogy minél többet, minél szebbet és maradandóbbat alkossanak *Thália* csarnokai számára. *Strausz Béla* maga is ügyesen kezeli az ecsetet és külföldi tanulmányutján szerzett tapasztalatai nyomán vezeti a müintézetet.

A legközelebb alkalmunk nyílik az első magyar decoratív festő müintézet müterméből kikerült jelesebb alkotásokat is képekben bemutatni.

Strausz Béla müterme.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Hunyár Algernon hírlapíró kollegánk, az „Aradi Közlöny“ belmunkatársa az „Alföld“-ben *Krónika* czimvel önállóan rovatot vezet és a cikkekben foglaltakért mindenkor felelősséget vállal. A „Pesti Hírlap“ Esti leveleihez hasonló zsánerben lesznek a krónikák megírva

N. G. Pécs. A költeményeket megkaptuk. A következő számokban sorát ejjük. Köszönet!

H. E. Pécs. Vagy a huszár ciklust, vagy a cigány ciklust kérjük. Üdv! . . .

S. Budapest. A klischékre vonatkozólag szíves intézkedését kérjük.

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkozunk.

A legizletesebb

csemege szőlő Fehér Gyula

Templom-utcai üzletében kapható, Aradon.

FLEISCHER TESTVÉREK

VASBUTORGYÁRA

ARAD, LÁZAR VILMOS-UTCZA,

Ajánlja izléses kicitelű és minden tekintetben versenyképes gyártmányait, mint

VASÁGYAKAT

hozzávaló betétekkel, éjjeli szekrényeket, mosdóasztalokat, díszes gyermekágyakat, bölcsőket és gyermek koszlakat. Elcállal szálloda kerti-székek, asztalok, lugások, árcázatok, internátusok, kórházak és kaszárnyák berendezését jutányos árak mellett.

Sodrony-ágybetétek méret szerint jutányos áron készíttetnek.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Egy igen ügyes szorgalmas gazdálkodó

középkorú ember

ki úgy a gazdasági, mint a mezői munkák teljes jártasságával bír

ajánlkozik gazdatiszt mellé

gazdának, vagy pedig egy kisebb birtok teljesen önálló kezelésére is képesítve van. Igen szerény feltételek mellett óhajtja az állást elfoglalni.

Értekezhetni e lap kiadóhivatalában, vagy közlebről DARVAY FERENCZ birtokosnál. Gelse Szabolcs megye.

PACSÉRI ODRY LEHEL

nyug. operaénekes a magy. Kir. operaház volt tagja
Kápolna-utca 3. sz. lakásán
a legjobbnak bizonyult

methodus szerint

ének-lectskéket ad.

Jelentkezhetni naponta d. u. 3—5-óraig. — Tanítás kezdete szeptember 1-én.

ODRY LEHEL, énektanár

* Páris 1900. GRAND PRIX. Páris 1900. *

Ifj. Haggemacher Henrik

budafok-kőbányai sörfözde aradi sörfőraktára
Aradon, Károlina-utca 7-ik szám,
ajánlja

Dr. Telbisz János kir. keresk. törv. hit. vegyész ur által elősmert legkellemebb üdítő és tápláló

Góliát maláta-sörét

saját töltésű palackjaiban.

Rülönösen

mell- és gyomor bajosok figyelmébe!

Dr. Telbisz János kir. ker. törv. hiv. vegyész ur nyilatkozata:

„A Haggemacher-féle Góliát maláta-sört regyvizsgálatom alapján főleg magas extrait és malata cukor (maltase) tartalma következtében a legkitünőbb maláta-sörök közé sorozom.“

—* Legkellemebb üdítő és tápláló ital. —*

Kapható nagyobb fűszerüzletekben.

Vároai és megyei telefon szám 206.

* 1896. ÁLLAMI ARANY-ÉREM. 1890. *

SCHÖNWALD IMRE

órák és ékszerész

Pécs, Kírály-utca.

Versenyérmek. * * * Vésések.

Kivánatra minták és költségvetés.

Szállítás az ország minden részébe.

Tacirat-czim:

SCHÖNWALD, PÉCS.

CLICHÉKET

mindennemű nyomtatványhoz készít
legjobb kivitelen

ORMOS GUSZTÁV

photocincografiai műintézete

Budapest, VII., Akácza-utca 47.

Hidegvizgyógymód 15 jegy 6 forint,
1 jegy 0.50 forint.

Villamfényfürdő csúz. (rheuma), elhízottság, köszvény ellen. — 15 jegy 15 frt, 1 jegy 1.25 frt, szivbajok, vérszegénység ideggyengeség, meszes vérek. — 15 jegy 18 forint, 1 jegy 1.50 forint.

Szénsavas fürdő

Moor fürdő rheuma, nőbajok — 15 jegy 18 forint, 1 jegy 1.50 forint.

Svédgyógytorna görbe hátú és gyenge gyermekeknek. — Meggyezés szerint.

Napfürdők direkt e célra magas kerítéssel elkülönített szabad helyen. Utána langyos fürdő a betegség neme szerint, az orvos által meghatározott fokkal. Hatása a nap vegyi sugarainak az anyagcserét fokozó befolyásában áll. Gyenge szervezetűek, idegesek, csúszosok, elhízottak jó eredménnyel használhatják. 1 fürdő 80 kr. (a langyos fürdő beleértve), 15 jegy 10 forint.

Belélegzések Tüdő- és gégebajok.

Dr. Hecht

orvosi intézetében Aradon, Zrinyi-u. 3 sz.

Teljesen higany és ólommentes ártalmatlan készítmény

☆ **HAJNAL-CRÉME** ☆

elismert biztos hatású kéz és arczszépítő szer, eltávolít minden bőrtisztatlanságot. Az arczbőrt bársony puhává teszi és az arcz szép, üde és ifjú szint nyer.

1 tégely „Hajnal-crème“ 1 kor.

Kapható:

Krebsz Ödön drogueria és illatszerüzletében
Pécs, Irgalmasok-utca 10.

Legérdekesebb olvasmány !!

HATÁRON MINDEN.
HATÁRON TUL.

MAGYAR ÉRTÉKESÍTELEK
MAGYAR ÉRTÉKESÍTELEK

A vidéki könyvpiacson az utóbbi időben hasonló érdekességű könyv nem jelent meg.

A szerző mesze az Északi tenger viharos partjaihoz vezeti a figyelmes olvasót, majd a képzelet szárnyain az Alpesek örök-szép vidékeit kalandozzuk be. A tarkaszínű változatos utleírások vidám karczolatokkal vannak fűszerezve, közben-közben pedig egy-egy érdekes novellával, vagy elbeszéléssel szórakozik az olvasó. A Keleti tengertől az Adriáig elkalandozunk s a szerző a tenger mormoló habjairól, tajtékzó hullámairól mond szép történeteket.

A mű gyönyörű színes címlapját **Nikelszky Géza** pécsi festőművész készítette angol Walter Crane stylban. Az izléses, modern kiállítás az Aradi Nyomda Részvénytársaság érdeme.

A vaskos kötet ára füzeve 4 kor. remek díszkötésben 6 kor. Megrendelhető az **Aiföld** kiadóhivatalában Aradon József főherc.-u. 22.

Littke L., Pécs

cs. és kir. udv. szállító

Frígyes főherczeg ő cs. és kir. fensége, Salvator Lipót főherczeg ő cs. és királyi fensége és a nemzetközi hálóköcsi és európai expresszvonat-társaság szállítója.

PEZSGÓFAJOK:

<p>Sport Grand Vin Sec.</p> <p>Extra Sec</p> <p>pezsgők Dry-Dry</p>	<p>Export pezsgők</p> <p>angol ízlésre:</p> <p>Vin Brut. Britannia Sec.</p>
--	--

Budapesti főraktár IV., Szép-utca 3.

Telefon szám 10—35. Telefon szám 10—35.